

ПІДВИЩЕННЯ

кваліфікації керівних кадрів освіти:

технології дистанційного навчання

ЛЯХОЦЬКА Л. Л.

УДК 37.014.6

DOI: 10.12958/EPS.1(162).Liakhotska_L_L

ДЛЯ ПЕРШОЇ чверті третього тисячоліття характерне виявлення нових тенденцій у цивілізаційному розвитку, загальною рисою яких є, зокрема, і новий масштаб та швидкість поширення в суспільній практиці наукових знань.

Наука та її технологічне використання постає головним джерелом економічного зростання, могутньою зброєю в конкурентній боротьбі економік і у воєнних протистояннях. З іншого боку, зростаючі масштаби можливостей, що несе із собою новітня інформаційно-комунікативна, а відтак, інтелектуальна революція, сприяють утвердженню нового вектора цивілізаційного розвитку в його спря-

мованості до суспільства, побудованого на знаннях.

Вочевидь, ідея побудови суспільства, заснованого на знаннях, може бути успішно втілена лише за умови створення якісно нових систем, які продукують наукові знання. У цих умовах нестача знань, прогалини в освіті, нездатність суспільства продукувати й використовувати соціогуманітарні знання у відповідних до вимог часу масштабах роблять його неконкурентоспроможним у світовому змаганні, витісняють його на узбіччя цивілізаційного розвитку.

Інформатизація системи освіти взагалі й системи підвищення кваліфікації зокрема є наскрізним, усеохоплювальним напрямом інноваційного розвитку освітньої системи, ресурси якого ще не задіяні належним чином.

МОДЕРНІЗАЦІЯ ОСВІТИ

Теоретичною основою цього дослідження є праці вітчизняних та зарубіжних науковців, присвячені вивченню проблем: суті та структури педагогічної діяльності (І. Зязюн, Н. Кузьміна, В. Онишук, І. Підласий, В. Слассьонін); теорії та практиці дистанційного навчання (М. Бухаркіна, В. Домрачев, М. Моїсєєва, Є. Полат, С. Щенников); освіти та інформаційного суспільства (Дж. Тиффін, Л. Раджасингам, Д. Таскотт, К. Поппер, М. Фуллан); педагогічним та методичним основам застосування інформаційно-комунікаційних технологій у викладанні (О. Андрєєв, Г. Бешмен, Є. Вінниченко, Ю. Горошко, Ю. Дорошенко, М. Жалдак, Т. Крамаренко, В. Кухаренко, В. Лапінський, В. Мадзигон, Дж. Маршал, П. Образцов, Є. Полат, С. Раков, І. Роберт, В. Солдаткін, А. Уман, К. Ховланд), проектування цифрових освітніх ресурсів на основі педагогічного дизайну (В. Беспалько, Є. Машбиц, В. Подковирова, В. Радіонов, О. Уваров); управління знаннями (Ю. Адлер, Б. Мильнер, І. Нонака, Л. Руплієне, Х. Такеучи, Н. Тихомирова, К. Фраппаоло, Є. Черних); наукового забезпечення дистанційної професійної освіти, організаційно-педагогічні основи дистанційного навчання в підвищенні кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти (В. Биков, В. Гравіт, Л. Лещенко, М. Михальченко, В. Олійник, О. Самойленко, С. Сисоєва, П. Таланчук).

Швидкий розвиток інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ), поширення нових методичних систем навчання створюють умови для необмеженого (повного, швидкого, точного, будь-коли й будь-де, з мінімальними зусиллями та ін.) доступу всіх суб'єктів навчання до цифрових освітніх ресурсів. Тому впровадження технологій дистанційного навчання (ДН) у підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти набуває все більшого поширення. Підтвердженням актуальності сказаного вище є активне використання в навчальному процесі закладів після-

дипломної педагогічної освіти (ППО) електронної пошти як найпростішого засобу ДН, широкого спектру соціальних сервісів Інтернету, інструментальних засобів мережного навчання, системи навчальних сайтів за технологією „хмарних обчислень”, які впливають на формування інформаційної культури слухачів та підвищення фахового рівня їхньої навченості.

Інформатизація професійної педагогічної освіти на сучасному етапі розвитку суспільства спрямована на підвищення якості навчального процесу, на досягнення високих навчальних результатів з використанням засобів навчання на основі інформаційних і комунікаційних технологій. За такого підходу освіту розглядають як процес інформаційної взаємодії джерела й споживача інформації.

Підготовка керівних кадрів освіти в умовах інформатизації підвищення кваліфікації передбачає розробку й упровадження нових моделей навчання з використанням інформаційних і телекомунікаційних технологій. Готовність керівника навчального закладу до використання таких технологій постає важливою умовою переходу до особистісно зорієнтованого навчання, яке відповідає вимогам розвитку інформаційного суспільства.

Зміна парадигми освіти взагалі, а післядипломної педагогічної освіти зокрема, тягне за собою зміну форм і засобів навчання, характеру відносин між викладачем і слухачем. У ситуації модернізації української освіти потрібне оновлення змісту підготовки керівних кадрів освіти до використання інформаційних технологій, розробка нових підходів до створення електронних навчальних матеріалів. Усе це ініціює підготовку викладачів навчальних закладів післядипломної педагогічної освіти до використання в навчальному процесі підвищення кваліфікації методики управління знаннями, в основі якої лежить педагогічний дизайн. Зрештою йде процес формування їхньої професійно-педагогічної культури та компетентності.

Мета статті полягає у висвітленні методики використання технологій ДН в навчальному процесі ПК ККО, яка складається з педагогічних та інформаційно-телекомунікаційних технологій навчання.

На думку вчених [10], інформаційні та комунікаційні технології – суть засобів реалізації педагогічних завдань, а також завдань навчання, виховання, розвитку. Ефективність будь-якого виду навчання на відстані залежить від чотирьох складників: а) ефективної взаємодії викладача і того, хто навчається, незалежно від того, що вони фізично на відстані; б) використаних при цьому педагогічних технологій; в) ефективності розроблених методичних матеріалів та способів їх доставки; г) ефективності зворотного зв'язку. Тобто ефективність ДН залежить від якості використаних навчальних матеріалів та майстерності педагогів, які беруть участь у цьому процесі. Тому педагогічна, змістова організації ДН є пріоритетною.

Звідси важливість концептуальних педагогічних положень, на підставі яких побудований весь навчальний процес за дистанційною формою. Коротко їх можна викласти таким чином:

1. У центрі процесу навчання лежить самостійна пізнавальна діяльність того, хто навчається (учіння, а не викладання).

2. Уміння того, хто навчається самостійно отримувати знання, використовуючи різні джерела інформації, різні способи пізнавальної діяльності, уміння працювати з інформацією, маючи можливість працювати з інформацією у зручний час.

3. Активна пізнавальна діяльність того, хто навчається, яка не обмежує набуття знань, але передбачає їх застосування для вирішення різноманітних проблем навколишньої дійсності.

4. Використання новітніх педагогічних технологій, адекватних специфіці дистанційної форми навчання – навчання в співробітництві, метод проектів, дослідницькі, проблемні методи.

5. Активна взаємодія і з викладачем-куратором дистанційного навчального процесу, і з іншими партнерами, співпраця різного роду пізнавальної та творчої діяльності. Таким чином вирішується проблема соціалізації особистості.

6. Система контролю має бути системною й побудованою на основі оперативного зворотного зв'язку (оперативне звернення до викладача або консультанта в зручний час для того, хто навчається, і у відстрочений контроль (тестування)).

Зазначимо, що в основі ДН покладено процес управління знаннями. Сутність цього процесу в тому, що, транслюючи знання на відстані, викладач переробляє, інтерпретує їх на основі свого індивідуального досвіду, ті, хто навчаються, опановують навчальну інформацію за своїм індивідуальним стилем сприйняття, осмислення, розуміння, запам'ятовування. Викладач продумує кілька шляхів вивчення моделей подання знань, різні прийоми пізнавальної діяльності, структурує інформацію й забезпечує її зберігання, фільтрацію й передачу. Тобто ми говоримо про педагогічний дизайн – системний підхід до побудови навчального процесу, який дозволяє вибудувати єдину систему з цілей навчання, навчального матеріалу та інструментів, доступних для передачі знань.

Основою для формування терміна „педагогічний дизайн” послужив його аналог у зарубіжній практиці – „*instructional design*” [8].

Згідно з англо-російським словником, слово *instructional* перекладається як „освітній, виховний, навчальний” [2, с. 722], а слово *design* – „1) задум, план; 2) мета, намір; 3) задум, план, проект; 4) креслення, ескіз, конструкція, малюнок, візерунок, 5) витвір мистецтва” [2, с. 367].

Одне з визначень педагогічного дизайну сформульоване О. Уваровим: „Педагогічний дизайн – приведення в систему використання знань (принципів) про ефективну навчальну діяльність (учіння й навчання) у процесі проектування, розробки, оцінки й використання навчальних матеріалів” [12].

Кожен викладач обирає свою неповторну техніку підготовки й проведення заняття. Його чітка цілеспрямованість, теоретична й практична повноцінність змісту, удале застосування й поєднання різних форм організації пізнавальної діяльності залежить від глибини продумування викладачем мети заняття та його спрямування.

Найкраще реалізувати її на конкретному мультимедійному матеріалі з використанням персональних комп'ютерів зі слухачами, урахувавши їхні загальні вікові, психологічні та індивідуальні особливості, стартовий рівень володіння персональним комп'ютером визначає викладач самостійно. Проектування медіапідтримки заняття, конструювання його цілісності з використанням засобів ІКТ – доволі трудомісткий і складний процес, мета якого – скорочення видів робіт на занятті зі збільшенням часу для самостійної підготовки та спілкування слухачів між собою. Електронні засоби приймають на себе підтримку багатьох компонентів навчання, які в стандартному навчальному процесі забезпечуються безпосереднім спілкуванням „викладач – усі слухачі”.

Створення викладачем багатомодельного середовища, у якому підтримуються й ураховуються зв'язки між багатьма об'єктами, умов для можливості вибору схеми взаємодії з навчальним матеріалом самим слухачем, способу виконання завдання, маніпуляцій з об'єктами, втручання в процеси – це створення нових педагогічних інструментів, які нададуть можливість ущільнити заняття, звільнити час для співпраці зі слухачами, оволодіння новим матеріалом самостійно чи колективно, цікавих навчальних проектів.

Для створення методично грамотного продукту – електронних навчальних матеріалів – від викладача вимагається творчий підхід і особистий педагогічний досвід щодо застосування сучасних дидактичних засобів у навчальному процесі.

Основу психолого-педагогічного підходу в проектуванні педагогічного дизайну й подальше його застосування в навчальному процесі становлять такі принципи [9]:

1. Принцип розподіленості навчального матеріалу: цифрові освітні ресурси можуть бути поділені на дві групи: ті, що знаходяться безпосередньо в того, хто навчається (локальні компоненти), і ті, що розміщуються на комп'ютерах освітньої установи (мережеві компоненти). Спосіб розміщення інформації накладає певні вимоги на технології створення ресурсів і доступу до них. Локальні компоненти містять не лише інформацію на носіях, які читаються комп'ютером, а й друковану продукцію, а також цифрові аудіо- та відеозаписи. Специфіка мережевих компонентів полягає в тому, що доступ до них може бути регульованим і легко керованим. Це можна використовувати для управління навчальним процесом.

2. Принцип інтерактивності навчального матеріалу: інтерактивність – найбільш важлива характеристика комп'ютерних технологій навчання. Вона дозволяє практично без втрати якості перенести всі технології традиційного навчання на відстань (у дистанційній формі навчання).

3. Принцип мультимедійного подання навчальної інформації: мультимедійні технології дозволяють інтегрувати різні середовища подання інформації – текст, статичну й динамічну графіку, відео- та аудіозаписи – у єдиний комплекс, що дозволяє учню стати активним учасником навчального процесу, оскільки видача інформації відбувається як відповідь на певні його дії.

Використання мультимедіа дозволяє максимально врахувати індивідуальні особливості сприйняття інформації, особливо це важливо при опосередкованій комп'ютером передачі навчальної інформації від викладача до слухача.

4. Принцип адаптивності до особистісних особливостей того, хто навчається: сучасні методи та форми навчання вимагають створення психолого-педагогічної основи, без якої неможливо говорити про успішність та якість навчального процесу. Особливе місце в розробці якісних освітніх ресурсів посідає про-

блема технологічної реалізації обліку психофізіологічних особливостей того, хто навчається.

Значущість цих принципів полягає в тому, що вони породжують психолого-педагогічні та методичні вимоги до цифрових освітніх ресурсів, дотримання яких підвищує якість розробленого навчального матеріалу.

Сучасна освітня парадигма, побудована на комп'ютерних засобах навчання, бере за основу не передачу готових знань, умінь і навичок того, кого навчають, а прищеплення йому вміння і навичок самому знаходити необхідні для себе знання.

При цьому активно використовується самостійна робота того, кого навчають, яка має характер спілкування з викладачем, опосередкованого за допомогою інтерактивних комп'ютерних програм та аудіовізуальних засобів.

Звідси ми виходимо на актуалізацію терміна „управління знаннями”.

У теорії управління знаннями існують різні погляди на сутність поняття „знання” [6] і відповідне їм поняття сутності процесу управління знаннями:

1. Якщо знання розглядати як практичну інформацію, то управляти знаннями – це систематично, точно й продумано формувати, оновлювати, застосовувати їх;

2. Якщо знання – це будь-яке слово, факт, приклад, подія, правило, гіпотеза чи модель, тоді управління знаннями – це формалізація й забезпечення доступу до практичного досвіду та знань; у цьому значенні управління знаннями є компонентом процесу навчання.

Більш глибокого уточнення вимагає об'єкт і предмет управління знаннями в дистанційному навчанні. Об'єктом дослідження в теорії управління є нематеріальні активи, які становлять до 50% інвестицій виробничих компаній (наукові дослідження й розробки, навчання, професійний досвід та ін.). У ДН нематеріальними активами є педагогічні знання та вміння викладачів навчальних закладів [11].

В умовах дистанційного підвищення кваліфікації керівних і педагогічних кадрів освіти все актуальнішим стає створення електронного навчального курсу, який забезпечує навчання за програмами підвищення кваліфікації, використовуючи онлайн-заняття (вебінари), і передбачає комплексне вивчення сучасних та актуальних наукових проблем галузі освіти, науки, педагогіки, відповідних нормативно-правових актів, вітчизняного та зарубіжного досвіду, підвищення рівня професійної культури слухачів. Саме вміння викладача навчального закладу ППО конструювати навчально-методичний комплект мережевого курсу, навички перетворення та проектування навчального матеріалу, методичних указівок, лекційних курсів та ін. є об'єктом управління знаннями. Основою таких нематеріальних активів постають професійні знання [11]:

- пізнавальні знання („знаю, що”): майстерне ведення базової дисципліни, яке досягається професійним шляхом інтенсивного навчання й сертифікування;

- прикладна майстерність („знаю, як”): переводить „книжкове навчання” в ефективне виконання; уміння застосовувати правила, які належать до певної дисципліни, для рішення складних реальних проблем;

- системне розуміння („знаю, чому”): охоплює волю, мотивацію й налаштованість на успіх.

Ми бачимо, що в ДН особливу цінність мають прикладна майстерність і системне розуміння, адже викладачу ДН, який водночас є автором курсу й тьютором, необхідно:

- Ø знати, як вирішувати практичні завдання на основі теоретичних знань;

- Ø знати, чому саме так вирішувати;

- Ø описати відповідний алгоритм дій, подати його у словесній та наочно-образній формах.

Визначаючи орієнтири управління знаннями в системі ДН, звернемо увагу на основні наукові підходи до цієї проблеми [3], [4]: *захі-*

дний ресурсний підхід, який розглядає складники інтелектуального капіталу як важливого ресурсу розвитку компанії, і *східний*, який ґрунтується на механізмах управління процесом створення організаційного знання й управління ним.

У контексті управління педагогічним знанням найбільш прийнятним, на думку вчених [11], є *східний* (японський) підхід [10], побудований на принциповій неоднорідності двох видів знань:

1. Формалізовані (явні) знання, які узагальнені в науковій і практичній літературі, опису винаходів та відкриттів, будь-яких інструкцій, які регламентують матеріали та інші джерела;

2. Неформалізовані (приховані) знання, які існують як навички працівників і передаються ними від одного до іншого за допомогою індивідуального спілкування й навчання.

Явні педагогічні знання – це знання, які можна записати, повідомити іншим і ввести в базу даних (наприклад, курс лекцій, хрестоматії, навчальні посібники, методичні рекомендації).

Неявні (приховані) педагогічні знання – це таємниці майстерності, досвід, креатив, інтуїція. Їх важко формалізувати, зафіксувати, записати, відобразити, задокументувати. Але залежно від розвитку педагогічної науки обсяг неявних знань скорочується, оскільки в наукових дослідженнях частіше пропонуються ідеї, концепції, описуються модель навчально-виховного процесу, педагогічний досвід.

Спираючись на дослідження, проведені Ю. Адлер, С. Черних, Л. Рупієне [1], [11], зазначимо, що набуття та впровадження знань в контексті педагогічного процесу включає чотири стадії:

1. *Соціалізація* – неформальна передача та обмін неформальними знаннями (педагогічними прийомами, навичками та підходами в рішенні навчально-методичних завдань); набуття нових неформалізованих педагогічних знань відбувається у формі наставництва та обміну досвідом між працівниками на методичних семінарах, курсах підвищення

кваліфікації, під час організаційно-діяльнісних ігор, тренінгів та ін.;

2. *Екстерналізація* – переведення неформалізованих знань у формалізовані, здійснюється у формі надрукованих доповідей, методичних рекомендацій, навчально-методичних посібників;

3. *Комбінування* – набуття нових знань на основі вже наявних формалізованих знань (узагальнення, розвиток та заперечення знань, раніше отриманих і зафіксованих у різних джерелах): публікація науково-педагогічних статей, написання й захист дисертацій, коментарі до інтернет-публікацій, участь у форумах (інтернет-педнарада) та ін.;

4. *Інтерналізація* – перетворення формалізованих знань у неформалізовані: формування навичок, прийомів педагогічної діяльності шляхом вивчення та застосування на практиці методик, технологій.

В умовах глобальної інформатизації педагогічні знання та навички в системі підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти можуть бути подані і в інтернет-спільнотах, і під час проведення інтернет-конференцій, форумів, методологічних семінарів, відкритих онлайн-занять (вебінарів), що прискорює процес їх використання та застосування. З огляду на особистий досвід, зауважимо, що в процесі жвавого обговорення теми онлайн-заняття (вебінару) формується банк ідей і прийомів вирішення проблеми – це і є формалізація неявних знань. Отже, вебінари можна розглядати як засіб управління знаннями, що забезпечує розвиток, збереження, нарощування й публікацію нематеріальних активів педагогічної спільноти.

Вебінари дозволяють ефективно обробляти потік інформації, одночасна робота його учасників дає можливість упоратися із завданням, складним для окремої людини. За допомогою вебінарів можна не лише передавати досвід і знання, а й об'єднати його учасників і виявити „експертну думку” для створення нових продуктів, скоротити час на пошук інформації й стандартизацію процедур [5].

Зважаючи на викладене вище, зазначимо, що в пошуках нових рішень для дистанційного навчання кращими інструментами є інтернет-спільноти, веб-форуми, вебінари.

Управління знаннями в ДН при ПК ККО включає розробку та публікацію інструкцій для роботи в системі, порад конструкторів, тьюторів, слухачів. Інструкції й поради друкують у мережі (на форумах, в Інтернет-журналах, блогах та ін.), а також як друковану продукцію. Таким чином формується методичний банк ДН, який можна постійно оновлювати, поповнювати, коректувати.

Управління знаннями в ДН ПК ККО ґрунтується на розумінні знання як результату індивідуальної діяльності, в основі якої явні й неявні знання. Дистанційний навчальний процес включає:

- трансляцію явного знання (розробку та розміщення інформаційних ресурсів навчального призначення, тобто автор курсу виставляє в мережі документовану та формалізовану інформацію, яка потенційно може стати знанням);

- публікацію неявного знання (методичні рекомендації, поради, аналіз помилок та ін.; те, що ми читаємо „поміж рядків”, „на полях”).

Ефективність ДН залежить від наявності формалізованих (явних) і неформалізованих (прихованих) знань. Причому неявні знання мають більшу цінність у кінцевому результаті ніж явні.

Ми дослідили, що формою збереження та поширення неявних знань під час підвищення кваліфікації можуть бути дистанційні електронні навчальні курси, інтернет-заняття, методологічні семінари за умови, якщо до їхньої програми включені вебінари, під час яких слухачі розкривають досвід професійної діяльності, аналіз успішності, авторські методики тощо. Для науково-педагогічних та педагогічних працівників системи ПК ККО у навчальних закладах ППО формою поширення й збереження необхідної інформації та знань на сьогодні є спеціалізовані бази даних (довідкові,

інформаційні, експертні) – інформаційні системи, портали знань та ін.

Потенціал ІКТ для освітньої сфери є особливо великим у післядипломній педагогічній освіті. Застосування новітніх засобів і методів викладання й навчання дає змогу організувати в підвищенні кваліфікації ефективний навчальний процес у найбільш прийнятній для слухачів формі – дистанційній, яка забезпечує можливість повноцінного навчання без необхідності вносити значні зміни в поточну діяльність. При цьому видозмінюється діяльність викладача, спрямована на використання в навчальному процесі цифрових освітніх ресурсів, розроблених безпосередньо викладачем або спільно з веб-фахівцями. Ця форма роботи полягає в розробці методики проведення конкретного заняття або самостійної роботи для конкретного слухача або групи слухачів з використанням різних технологій дистанційного навчання, що дозволяє говорити про нову технологію в проектуванні навчального процесу – педагогічному дизайні.

В основі навчального процесу курсів підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти, який все частіше набуває характеру опосередкованого спілкування з викладачем за допомогою інтерактивних комп'ютерних програм та аудіовізуальних засобів, лежить інноваційна технологія управління формальними й неформальними знаннями.

„Учительський” педагогічний дизайн – це діяльність педагога під час підготовки до використання ІКТ у навчальному процесі. Ця діяльність, своєю чергою, може існувати у двох формах – творчій (створення власних цифрових освітніх ресурсів за допомогою відповідних технологій та інструментальних засобів) та адаптаційній (використання в навчальному процесі цифрових освітніх ресурсів, розроблених професіоналами або педагогом).

На сьогодні в Україні відсутній системний підхід у вивченні сучасних досягнень у галузі педагогічного дизайну взагалі, у системі післядипломної педагогічної освіти зокрема, немає професійної підготовки фахівців у цій галузі,

не сформульовані вимоги до рівня професійної компетентності педагога, який володіє педагогічним дизайном, майже відсутні навчально-методичні матеріали для подібної підготовки.

Упровадження електронної освіти є складним багатовекторним процесом, що потребує значних матеріальних, інтелектуальних і фінансових ресурсів та вимагає вирішення комплексу правових, організаційних, технологічних, методологічних та інших проблем. У перспективі наших подальших досліджень плануємо проаналізувати ефективність використаних на практиці методів підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти.

Література

1. **Адлер Ю. П.** Знания и информация – не одно и то же / Ю. П. Адлер, Е. А. Черных / Информационное общество. – 2001. – № 6. – С. 8 – 15.

2. **Большой** англо-русский словарь / под ред. И. Р. Гальперина, Э. М. Медниковой. – М. : Рус. яз., 1987. – Т. 1. А-М – 1038 с.

3. **Голубкин В. Н.** Бизнес-образование в процессе управления знаниями [Электронный ресурс] / В. Н. Голубкин, С. О. Календжян, Л. П. Клева // Бизнес-Образование. – 2006. – №1 (20). – Режим доступа : http://www.ou-link.ru/pub/2006_biz_obraz_2.htm.

4. **Коулопоулос Т.** Управление знаниями / Т. Коулопоулос, К. Фраппаоло – М. : Изд-во Эксмо, 2008. – 218 с.

5. **Мариничева М.** Управление знаниями и технологии [Электронный ресурс] / М. Мариничева. – Режим доступа : http://bigc.ru/publications/other/km/km_and_tech.php.

6. **Мильнер Б. З.** Управление знаниями: принципы, методы, эффективность [Электронный ресурс] / Б. З. Мильнер. – Режим доступа : <http://www.koism.rags.ru/publ/articles/26.php>.

7. **Нонака И.** Компания – создатель знания. Зарождение и развитие инноваций в японских фирмах ; пер. с англ. / И. Нона-

ка, Х. Такеучи. – М. : Олимп-Бизнес, 2003. – 384 с.

8. **Определения** учебного проектирования. По материалам „Обучение и педагогическое проектирование” прикладной научно-исследовательской лаборатории, Penn State University [Электронный ресурс]. – Режим доступа : <http://www.umich.edu/~ed626/define.html>.

9. **Подковырова В. Н.** Основы педагогического дизайна [Электронный ресурс] / В. Н. Подковырова. – Режим доступа : <http://files.school-collection.edu.ru/dlrstore/cd9ae8e0-6880-4ee5-9e6f-f46b7629d00b/podkovirova-dezign.pdf>.

10. **Полат Е. С.** Дистанционное обучение: каким ему быть? [Электронный ресурс] / Е. С. Полат, А. Е. Петров. – Режим доступа : <http://distant.ioso.ru/library/publication/artped.htm>

11. **Рулиене Л. Н.** Управление знаниями в информационном обществе [Электронный ресурс] / Л. Н. Рулиене. – Режим доступа : <http://ruliene.bsu.ru/wp-content/uploads/ruliene1.pdf>.

12. **Уваров А. Ю.** Педагогический дизайн / А. Ю. Уваров – Информатика: Прил. к газ. „Первое сент.”. – Б.м. – 2003. – 8 – 15 авг. (№ 30). – С. 2 – 31

* * *

Ляхоцька Л. Л. Підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти: технології дистанційного навчання

У статті розглянуто проблеми підготовки керівних кадрів освіти в умовах інформатизації підвищення кваліфікації, яка передбачає розробку та впровадження нових моделей навчання з використанням інформаційних та телекомунікаційних технологій. Звернено увагу на те, що готовність керівника навчального закладу до використання таких технологій постає важливою умовою переходу до особистісно зорієнтованого навчання, яке відповідає вимогам розвитку інформаційного суспільства. Розкрито механізми підготовки викладачів навчальних закладів післядиплом-

ної педагогічної освіти до використання в навчальному процесі підвищення кваліфікації методики управління знаннями, в основі якої лежить педагогічний дизайн, що дає можливість організувати в підвищенні кваліфікації ефективний навчальний процес у найбільш прийнятній для слухачів формі – дистанційній, яка забезпечує можливість повноцінного навчання без необхідності вносити значні зміни в поточну діяльність.

Ключові слова: управління знаннями, педагогічний дизайн, дистанційне навчання, інноваційні педагогічні технології, підвищення кваліфікації керівних кадрів освіти.

Ляхоцкая Л. Л. Повышение квалификации руководящих кадров образования: технологии дистанционного образования

В статье рассматриваются проблемы подготовки руководящих кадров образования в условиях информатизации повышения квалификации, предполагающих разработку и внедрение новых моделей обучения с использованием информационных и телекоммуникационных технологий. Обращается внимание на то, что готовность руководителя учебного заведения к использованию таких технологий выступает важным условием перехода к личностно ориентированному обучению, отвечающему требованиям развития информационного общества. Раскрываются механизмы подготовки преподавателей учебных заведений последипломного педагогического образования, направленные на использование в учебном процессе повышения квалификации методики управления знаниями. В основе этой методики – педагогический дизайн, который дает возможность организовать эффективный учебный процесс в наиболее приемлемой для слушателей форме – дистанционной, обеспечивающей возможность полноценного обучения без необходимости внесения значительных изменений в текущую деятельность.

Ключевые слова: управление знаниями, педагогический дизайн, дистанционное обучение, инновационные педагогические технологии, повышение квалификации руководящих кадров образования.

Liakhotska L. L. Advanced Training of Education Executives: Distance Learning Techniques

The article addresses the issues of the advanced training of education executives under the conditions of its informatization, which entails the development and introduction of new models of instruction using information and telecommunication technology. It is emphasized that the willingness of the senior executive of an educational establishment to use information and telecommunication technology is an important precondition for the shift to the personality-oriented training, which is the requirement of the development of the information society. The article also presents the mechanisms of training professors teaching in continuous education programs to use knowledge management methods, which are based on the pedagogical design. This helps organize an effective educational process in the most acceptable form – distance learning, which ensures the value education of executives who remain in service. Among the forms of same, the author analyzes distance e-courses, online learning, methodological seminars conducted as webinars, etc.

The article states that the concept of pedagogical design is lacking in modern Ukrainian education research; the requirements to the professional competence and understanding of the concept „pedagogical design” are yet to be defined; there are no programs available to train education practitioners in this field.

Key words: knowledge management, pedagogical design, distance learning, innovative pedagogical techniques, advanced training of education executives.

Стаття надійшла до редакції 31.10.2013 р.

Прийнято до друку 28.02.2014 р.

Рецензент – д. п. н., проф. Хриков Є. М.